

Section II Dalis

SA

Sėvynė



Moterų
ir Vaikų
Laikraštis

No. 43

New York, Spalių-Oct. 26, 1917

Vol. IX

MOTINOS

Apdrauskite Savo Vaikus

NĖRA reikalo pri-
rašinėti vaikus prie
svetimtautiškų Insu-
rurance kompanijų,
— galite apdrausti
Susivienijime Lietu-
vių Amerikoje. Ap-
drausdami savo vai-
kus S.L.A., mokėsit
mažiau, o atsitikime
nelaimės gausit dau-
giau. Kompanijų a-
gentams mokėdamos
po 10c. savaitėje iš-
mokate per metus
\$5.20; atsitikime ne-
laimės gaunate \$25.
Į S.L.A. mokėsit po
50c. į 3 mėnesius —
per metus išmokėsit
\$2.00, o nelaiminga-
me atsitikime gau-
nat nuo \$25 iki \$100
apsaugos.

NIEKAD nieks ne-
barškina į duris,
kaip daro tokie a-
gentai, rinkdami kas
savaitė dešimtukus:
Susivienijime Lietu-
vių Amerikoje apmo-
kate kartą į tris mė-
nesius arba ir už vi-
sus metus iškalno.
Reikalus atliekat sa-
vo prigimtoje kalbo-
je, o kuopų viršininkai
suteikia jums
nariams viso-
kiariopą naudą

ISTATAI

PRIĖMIMUI VAIKŲ PRIE Susivienijimo Lietuvių Amerikoje

1. Visi lietuvių, abiejų lyčių vaikai, sveiki ant kuno ir proto, nuo 1 iki 18 metų amž., gali prigulėti prie Susivienijimo Lietuvių Amerikoje.
2. Vaikai nuo 1 iki 5 m. amž. moka \$2.00 per metus, arba 50c. kas 3 mėnesiai, t. y.: sausio, balandžio, liepos ir spalio mėn. Šio skyriaus vaikai gauna pomirtinės \$25.00.
3. Vaikai nuo 5 iki 10 m. moka \$2.25 per metus, — pirmą bertainį metų 75c., o kitus tris bertainius po 50c. Pomirtinės gauna \$50.00. — Vaikams, nuo 10 iki 18 m. am., mokant po \$2.25 per metus, bus išmokama \$100.00 pomirtinės.
4. Vaikai nuo 1 iki 5 m. amž. moka įstojo 25c. Įstojimą ir už 1-mą bertainį moka sykin, t. y. 75c.; nuo 5 iki 18 m. moka įstojo 25c., 50c. bertaininės ir 25c. reikalams, arba viso \$1.00.
5. Visų trijų skyrių vaikai tik išbuvę 30 dienų Susivienijime gali gauti pomirtinę. Prigulėjimas vaiko prie S.L.A. skaitosi nuo tada, kada jo įsto-
jimo piningai priimti į Centrą.
6. Vaikai, prisirašę prie S.L.A., gaus iš Centro paliudijimus, ant kurių bus įrašyta vardas, pavardė ir laikas įsirašymo į S.L.A.
7. Vaikai skolingi už vieną bertainį tampa su-
spenduoti, skolingi už du — liekasi išbraukti.
8. Vaikui mirus, pomirtinę gauna tėvai; nesant tėvų — giminės, nesant giminiių — arėdiškai pri-
pažinti vaikų globėjai. Pomirtinę išmokama pri-
stačius paliudijimą, ant kurio turi būti pasirašę
daktaras ir graborius.
9. Vaikai yra paliuosuojami nuo mokėjimo tau-
tiškų centų ir kitokių „ekstra“ mokesčių. Paliuo-
suoti taipgi nuo mokesčių siuntimui delegatų.
10. Vaikai neturi tiesos prie rinkimo delegatų
ir patis negali būti siunčiami kaip delegatai.
11. Vaikai turi būti įrašomi kuopų susirinki-
muose. Kuopų viršininkai ir abelnai visi sąna-
riai turi tēmyti, kad nebutų įrašoma vaikai ne-
sveiki. Abejojant apie vaiko sveikatą, turi būti
pareikalauta daktaro paliudijimas, už kurį apmo-
ka tėvai arba įrašėnčios vaikus ypotos.
12. Vaikai nedoro pasielgimo, neklausantys tė-
vų, negali būti priimami prie S.L.A.
13. Vaikus prirašantieji turi paduoti teisingai
vaiko metus; neteisingai paduoti metai, jei bus
susekta, vaikas taps iš S.L.A. prašalintas be su-
grąžinimo įmokėtų piningų. Abejojant apie vai-
ko metus, tėvai turi pristatyti gimimo metrikus.

Reikalaudami platesnių informacijų, kreipkitės prie vietinės kuo-
pos valdybos arba į Centro Sekretorių šiuo adresu:

A. B. Strimaitis

307 West 30th Street
NEW YORK CITY

VAIKAI priimami į
S.L.A. nuo 1 iki
18 metų amž.; pas-
kui, be jokio įsirašy-
mo ir be daktaro eg-
zaminacijos pereina
į suaugusių skyrių.
Po prisirašymo, kaip
parodo įstatuose, už
30 dienų vaikai tam-
pa pilnais nariais ir,
atsitikus mirčiai, iš-
mokama pilną įsta-
tuose parodytą po-
mirtinę be atidėlio-
jimo. Vaikai priima-
ma be daktaro pa-
liudijimo — užten-
ka, kad du S.L.A.
nariai patvirtina vai-
ko sveikatą kuopos
susirinkime. Kuopos
randasi kiekviename
mieste.

SKAITYDAMOS ši
laikraštį, pratinkit
taipgi ir savo vaike-
lius prie skaitymo:
jiems yra pavestas
Vaikų Skyrius. Me-
dį galima lenkti pa-
kol jaunas, taip ir
vaikelius galima pri-
pratinti skaityti iš
mažens, taipgi supa-
žindinti juos su tąja
Draugija, kuri rupi-
nasi ir teikia savo
reikalingas in-
formacijas.

AMERIKOS LIETUVAITĖ IR LIETUVOS ATEITIS

Parašė TAMSIOJI NAKTIS.



NEPAPRASTAI svarbi rolė išpuola Amerikos Lietuvai šiais didžiosios karės metais. Lietuva yra išnaikinta. Daugybė mūsų žmonių turėjo pabėgti iš savo tėvynės ir jau ketvirtai metai jie blaškosi Rusijoje, kurion ėjo, nuklodami šalikelius savo lavonais. Pačioje Lietuvoje gyvenimas yra begalo sunkus: visuotinas skurdas ir badas baigia naikinti mūsų žmones. Politiškoji priespauda irgi yra didelė. Tarpe tremtinių Rusijoje skurdas yra labai didelis, — žmonės, be gydytojų pagalbos, miršta, kaip musės. Vargiai beliks pusė tų mūsų viengėnių, kurie pabėgo į Rusiją, rusų kariuomenės ir vokiečių užpuolimo vejami.

Lietuvos moters, be abejonės, nupuolė ir dvasioje, kaip kad ir jų gyvenimas neapsakomai sublogėjo.

Nuo senų jau laikų lietuviai kėlė Lietuvos neprigulmybės obalsį. Tai buvo ir yra mūsų tautos idealas, tai buvo ir yra mūsų tautos anoji ugnelė, dabojama skaisčių ir nekaltų Vaidelyčių. Dabar toji ugnelė šviesiau liepsnoja: visi lietuviai — Europoje ir Amerikoje — spiečiasi apie tą ugnį. Tik vienas yra nenuoseklumas — prie tos ugnies, kaip jau prabylo mūsų laikraščiai, jie nenori prileisti Lietuvaitės-Vaidelytės... Bet jie turės ją prileisti, jei Lietuvaitės parodys savo dvasios tvirtumą, savo skaistų protą ir pasi-

rižimą drauge su Lietuviais kovoti už gražiausią tautos idealą, — už Lietuvos neprigulmybę.

Sunykus ir nusilpnėjus Lietuvių spēkoms Europoje, visų akis yra atkreiptos į Ameriką. Tarsi nujautimo vejami, Lietuviai buriais bėgo į Ameriką, kaip ir anie keliaujantie paukšteliai, nujausdami prisiartinant šaltą žiemą. Laike keiolikos metų Amerikon atvyko netol ketvirtadalis milijono mūsų žmonių — sveikiausie, gražiausie, tikras mūsų tautos žiedas! Ir į jį dabar žiuri Lietuva su pasitikėjimu ir vilčia. Amerikos Lietuviai, susispietę į organizacijas ir laikraščius, trusiasi Lietuvos ateities reikalams. Bet tame truse dasileidžia stambių klaidų, neatleistinų prasižengimų. Į svarbius politiškus klausimus ne vienur įpyne savo smulkias asmeniškias ambicijas, nuo senai jie barasi ir ginčijasi tarpe savęs už pirmybę, už asmeniškų interesus ir nebemato, nebejaučia, kad mūsų tauta žūsta, kad Europoje šimtai tūkstančių mūsų žmonių miršta iš bado, kad priešas, užėmęs mūsų šalį, baigia ją terioti ir baigia naikinti mūsų tautos likučius...

Štai, pakilo gandas apie kokius ten „parsidavėlius,” kurių gal ir buti nėra mūsų tarpe. Ir mūsų vyrai, palikinę svarbius darbus, bėgo žiurėti, kas, kur, kaip ir ką parduodas ir kiek gaunas... Pilni laikraščiai raštų apie niekus. Asmeniškai mūsų veikėjų santykiai pajra ir

tai tokiam momente, kuomet susitari-
mas, bendras darbas ir vienybė yra rei-
kalingiausias. Į ką tai panašu? Į ką pa-
našu, kad mūsų vyrai, visuomenės veikė-
jai, rašytojai žaidžia, kaip kulkiniai? Ar
jau tam žaislui nesimato galo? Partijos
savo prakalbose jau nebe šviečia žmo-
nių, tik demoralizuoja juos, kursto vie-
nus prieš kitus, sėja didžiausią betvar-
kę, siųsdamos į minią kalbėtojus be prin-
cipų, be sąžinės, be idealų, be pagarbos.
Niekas nebe gerbia kito žmogaus, niekas
nepagodoja kito įsitikinimų, — visur tik
keikiama, purvais drabstoma...

Amerikos lietuvaitės mato tą mūsų
vyrų klaidą. Jų pareiga yra viešai už-
reikšti, kad ilgiau taip negali būti, kad
lietuviams jau laikas atsiminti, jog prie
šventosios ugnies — prie mūsų tautos

idealų — negalima lysti su nešvaria są-
žine, su sutepta širdimi. Amerikos lietu-
vaitės pareiga yra priminti mūsų vy-
rams, mūsų laikraštininkams ir vado-
vams, kad jau laikas apsisvarstyti, laikas
suprasti, jog priešai naudojami mūsų silp-
nybe; jog jie tik ir džiaugiasi iš mūsų
sumišimų ir ginčų, kad lengviau mus pe-
šus ir skriaudus ir naikinus.

Amerikos lietuvaitės turi pabusti ir,
kaip ir anos senovės Vaidelytės, stoti
prie Tėvynės aukuro ir pareikalauti iš
mūsų vadovų, laikraštininkų, kad jie,
eidami prie mūsų šventosios ugnies —
Laisvos Lietuvos Idealo — ateitų tyri,
atsižadėję asmeniškų interesų, prakil-
nų dvasioje ir švarūs širdyje.

Lietuvaitė turi sustoti ant sargybos
mūsų Tautos.



KELIOS MINTIS

Rašo ONA.

KARTĄ girdėjau išsitarimą, buk nu-
sišypsojimas mažiausiai pasaulyje
apkainuojamas dalykas, tačiau jis yra
labiausiai pelningas.

Kiekviena ypata turi prigimtą tiesą
prie malonaus šypsterėjimo ir vilties bei
padrąsinimo žodžio.

Kiekvieno yra šventa priderystė tuos
malonumus suteikti alei vienai ypatai, su
kuria susieiname.

Mes neturime tiesos brukti mūsų blo-
gą upą kitiems su tikslu priversti ir juos
kentėti už dalykus, už kuriuos jie nėra
kalti.

Kiekvienas žmogus turi teisę reikalau-
ti mandagumo ir nei vienas neturi teisės

kitą užgaudinėti savo užsigeidimais arba
užmačiomis.

Nepriderantie išsitarimai turi tokią
ypatybę, kad neretai labiausiai atsiliepia
ant to, kas juos ištaria: delei savo neap-
sisvarstymo jie netenka draugų, nusto-
ja savo gyvumo ir įgija siaurą pažvalgą
į dalykus.

Skaudūs arba neteisingi išsitarimai
užnuodija kraują ir aptemdo regėjimą.

Reikia saugotis kenksmingų išsitarimų
ir daryti vien tai, kas yra gero, o tuomi
pagerinsime savo ir kitų gyvenimą.

Savęs pagodojimas turėtų mus pamo-
kinti vieno dalyko, butent: *elgtis su ki-
taip pat, kaip kad pats geidi, idant kiti
su tavim elgtųsi.*

Visi busime linksmesni, jei kiekvienas
stengsimės kitam atjausti.

KUDIKIS*

Metropolitan Life Insurance Leidimu
Vertė I. B. BRONUŠAS, M. D.

SKYRIUS I — NAMAI.

ŠVARUS Namai. — Kiekviena motina turi jausti, kad namai yra tai gyvenimo šventvietė. Todel labai svarbu yra, kad namai būtų taip užlaikomi, idant suteiktų kiekvieną progą gyventi per ilgus metus tiems, kurie gyvena tuose namuose. „*Namų valymas*“ nėra tam, kad laikyti žmones darbu užimtais, bet tam, kad namų švarus užlaikymas užlaiko švariai ir tuos, kurie gyvena tokiuose namuose. Vaikai namie reikalauja daugiau švarumo, negu suaugusieji žmonės, nes jie negali taip lengvai apsirūpinti ir greičiau apserga.

Namų valymas. — Teisingas namų valymas yra labai lengvas dalykas; neteisingas valymas tik dulkes ir purvą išblaško iš vienos į kitą vietą. Dulkės reikia prašalinti, o ne vaikyti iš vienos į kitą vietą.

Valant namus nuo dulkių, reikia atminti, kad tyras oras, saulės šviesa, gera šluota ir minkštas, sušlapintas audeklas yra tai geriausi namų valytojai. Niekuomet nereikia dulkių šluostyti sausais audeklais, arba iš plunksnų padarytais dulkintojais; vietoje to, reikia vartoti drėgną audeklą. Šluoti reikia su drėgna šluota, arba aslą reikia išbarstyti suvilgintais popieriaus šmoteliais, kad nedulkėtų.

Sudynai. — Virimo puodai, šaukštai ir

bliudai reikia gražiai ir švariai užlaikyti; po kiekvienam vartojimui, reikia gerai išplauti ir išvirinti. Maisto dulkelės, kurios pasilieka ant puodų ir blydų nenuvalytos, genda ir sudaro ypatingus nuodus. Yra gera įdėti trupučiuką *bikarbonato* sodos į tokį vandenį, kuriuomi indus mazgoji.

Kamaraitės. — Kamaraitės reikia švariai ir tvarkoje užlaikyti. Į tokias kamaraites nereikia dėti tokių dalykų, kurie yra be vertės, bjaurūs arba jų daugiau nebeprisieis vartoti. Tokios kamaraitės reikia gerai išmazgoti su muilu ir karštu vandeniu bent keturis sykius į mėnesį.

Išmatų kibirai. — Reikia labai daboti, kad išmatų kibirai, sinka ir tualetas būtų švarūs ir be bakterijų. Karštas vanduo ir muilas yra geriausi švarumo įrankiai. Paprasčiausias vartojamas vaistas, kurs naikina ligų bakterijas, yra tai kalkės. Reikia tais milteliais išbarstyti sklepas, išmatų kibirai, sinka ir tualetas. Bakterijos negali gyventi prie tokių aplinkybių.

Valymo įrankiai. — Blydų abrusai ir skarelės, šiuravimo audeklas, šepėčiukai ir šluotos kartais paliekama apsivėlusiais riebalais ir dulkėmis ir padedama be išvalymo. Tokie dalykai vilioja muses. Jie reikia išplauti, išvalyti ir išdžiovinti.

Bakterijos. — Bakterijos yra tai maži gyvūnėliai. Bakterijas irgi vadinama mikrobais arba išperėmis. Jos randasi ore, dulkėse ir maiste. Vienos bakterijos yra neblėdingos, kitos — pagamina ligas. Jeigu kunas užlaikoma gerai ir tvirtai, tai pavojus nuo ligas pagaminančių bakterijų yra labai mažas. Kuomet mūsų kuno apsigynimo pajiegos nupuola, tai tuomet yra pavojinga, nes bakterijos,

* Šito veikalėlio prirengimui pasinaudota sekančiais veikalais: *Vaikų Ligos* — Dr. Chapin ir Pisek; *Priedas prie Vaikų Ligų* — Dr. Abram Jacobi; *Vaikų Prižiūrėjimas* — Dr. J. P. Crozier Griffith; *Pasikalbėjimas su Jaunomis Motinomis* — Dr. Charles Gilmore Kerley; *Vaikų Maitinimas* — Dr. Joseph E. Winters; *Gulik'o Hygienos Serijos*, sutaisytos daktaro Lutler'io H. Gulik'o; *Kudikystė* — E. T. Kelynack.

kurios visuomet įsigauna į kuną, atranda sau tinkamą veisimusi vietą nusilpusiame mūsų kune.

Beveik visos ligą pagaminančios bakterijos įsigauna į kuną per burną ir nosį. Todel tokie papročiai, kaip nykščio čiulpimas arba dėjimas į burną tokių dalykų, kaip paišelių, piningų, gumos kramtymas, arba alei dalykų, kurie pirma buvo kito žmogaus burnoje, duoda progą bakterijoms įsigauti į kuną.

Kur bakterijas galima rasti. — Dulkės ir nešvarūs dalykai padaro nešvarų ir namą. Pragaištingosios bakterijos daugiausiai randasi dulkėse, gendančiame maiste, nešvariose drapanose, bjauriuose katiluose ir skauradose ir išmatų kibiruose.

Musės. — Musės ir uodai gali išnešioti įvairių ligų bakterijas, kaip tai: džiovos ar malarijos, geltonojo drugio ar karštiligės. Musės veisiasi iš išmatų. Jos lanko išmatų kibirus, mėšlo kruvas, tualetus ir tam panašiai nešvarias vietas. Iš šitų nešvarių vietų jos atlekia į namus, šliau-

žinėja apie maistą arba kūdikio bonkutės speniuką. Jos gali įskristi į pieną ir nuplauti bakterijas jame. Tokiame maiste, prie kurio jos dasigauna, gali palikti karštiligės bakterijas arba kitokias pavojingas ligas. Musių dėmės yra ne tik bjaurios, bet ir pavojingos. Visuomet reikia nuplauti kūdikio bonkutės speniukas, jeigu pasitaiko jam nukristi ant žemės.

Uodai. — Uodai veisiasi drėgnose ir pelkėtose vietose; jie taipgi veisiasi ir tokiose mažose vandens vietose, kokias galima rasti užpakalyje namų arba „jarduose“. Vieni uodai išnešioja drugio ligas, kiti — geltonojo drugio mikrobus.

Apsisergėjimas. — Anksti pavasaryje namų langai ir durys reikia aptverti su sietais. Jeigu paprastųjų langinių sietų, padarytų iš vielų, nebutų galima gauti, tai galima vartoti paprastąjį musliną (tinklą nuo uodų), kuriuo reikia aptiesti visą langą. Tokiu būdu kaip musės, taip ir uodai negalės įsigauti į namus.

(Bus kitame num.)



NAUDINGI PATARIMAI

RANKŲ ONA.

: Galvos skausmo palengvinimui galima pamėginti kojas mirkyti karštame vandenyje ir dėti karštu vandeniu pavilgintą abrusą prie kaklo, iš užpakalio, arba prie pakaušio.

: Nuo nerviško galvos skausmo — pridėk arba aprišk galvą su abrusu, pavilgintu karštame vandenyje.

: Pavilginus abrusą karštame vandenyje ir pridėjus prie veido, paprastai, palengvėja dantų gėlimas ir neuralgija.

: Karštas vanduo tuluose išipjovimo atsitikimuose sulaiko kraujo tekėjimą.

: Nuo skilvio nesmagumų gerk iš ryto, nors pusvalandžiu prieš pusryčius, stiklą karšto vandens.

: Nuo paprasto nyksterėjimo arba užsigavimo — kaitink užgautą dalį taip karštame vandenyje, kaip galima pakesti, per penkioliką arba dvidešimtį minučių.

: Pavargusioms, uždegtoms akims ir nuo miežio nėra nieko geresnio už karštą vandenį; reikia skarelė sušlapinti karštame vandenyje ir dėti prie akių.

: Užsišaldžius, gerk karštą vandenį su citrina ir cukrum.

VAIKUČIAI IR MOKYKLA

Rašo ONA.

KIEKVIENA motina privalo tēmyti, kad jos vaikučiai būtų sveiki pirma, negu ji juos išsiunčia į mokyklą. Vaikams neretai mokslas nesiseka už tai, kad jie yra nusilpę ir nesveiki. Tėvai, versdami tokius vaikus mokintis, per savo nežinojimą arba delei stokos supratimo gana tankiai iš savo vaikų padaro amžinus ligonius.

Vaiko, kurio svarumas nekyla laipsniškai, nereikia leisti į mokyklą. — Vaiko kunas privalo būti tvirtas, kaulai gerai suaugę ir kiekviena kuno dalis turi laipsniškai didėti. Sveikas vaikas turi gerą apetitą ir gali valgyti visoki gerą maistą; jo virinimo organai bei viduriai priderančiai atlieka savo užduotį. Toks vaikas naktimis ramiai miega ir, ar tai naktį miegodamas ar dieną išbudęs, visuomet per nosį kvėpuoja; jo oda buna aiški ir rausva, dantis sveiki, kvapas malonus ir liežuvis švarus.

Vaikai, kurių padėjimas nėra toks, kaip čia nurodėme, negali eiti mokyklon; tokių vaikų tėvai privalo juos nusivesti pas atsakančią gydytoją.

Tyrinėjimai parodo, kad Suvienytų Valstijų mokyklose yra 30.000.000 vaikų žemiaus penkiolikos metų amžiaus; iš to

skaičiaus vos mažas nuošimtis tetinka mokslui; 10.000.000 tų vaikų turi netikusius dantis; 5.000.000 kenčia nuo padidintų liežuvėlių (tonsils); 5.000.000 negauna ganėtinai maisto; 4.000.000 turi silpnas akis ir 1.000.000 maždaug nedagirdi.

Tankiausiai tėvai nesirupina vaikų dantų gerumu. Sulig apskaitliavimų pasirodo, kad apie 60 nuoš. tų vaikų turi, jei nedaugiau, tai nors po vieną dantį, kurs reikalauja dentisto aprūpinimo, — turi būti užtaisytas.

Nors sugedusio danties neskauda, tačiau jis reikia kuoveikiausiai užtaisyti, nes nėra geresnės vietos ligos perams veisties, kaip dantų skylėse; nuo to vaikai gana tankiai apserga. Negana to, kad nuo blogų ir sugedusių dantų galima liga užsikrėsti; dar-gi vaiko burna gali likti sugadinta ant viso gyvenimo. Taipgi iš priežasties blogų dantų kaklo gylės ištišta ir sukelia puliuojančius skaudulius. Vaikas, turėdamas blogus dantis, negali tinkamai maisto sukramtyti ir pertai jo kunas negauna reikalingo maistingumo.

Jeigu jūsų vaikai ir mergaitės nerimauja, arba jei jiems mokslas nesiseka, tai pirma pabaudimo, pasistengkite sužinoti, ar priežastimi to nėra kokis nors fizinis nedateklus.



VYRAS IR MOTERIS—GYVENIMO DRAUGAI

Rašo ONA.

MOTERIS, įstodama į moterystės gyvenimą ir prižadėdama vyrą padaryti laimingą ant visados, susiduria su viena didžiausių propozicijų, koki gali jai pasitaikyti. Nežiurint jos padėjimo gyvenime, nežiurint jos gabumo ir išminties, nežiurint jos pasisekimo namuose arba plataus pasaulio užsiėmimuose, — su apsiavedimu ji įstoja į visai iki šiol jai nežinomas aplinkybes, į naują gyvenimą ir, jeigu ji norės, kad tasai naujas gyvenimas būtų laimingas, tai ji turės suprasti, jog laimės atsiekimui reikės pasišventimo.

Išmintingi žmonės žino, kad laimingam gyvenimui pirmoje vietoje reikalinga meilė. Tačiau vienos meilės tam tikslui neužtenka, — čia reikia ir draugiškumo arba bendrumo ir už tai ir vyras, kaip ir moteris, — turi iš savo pusės ir-gi rūpintis, idant jų gyvenimas būtų laimingas. Reikia atsiminti, kad ženybinis gyvenimas yra tai, maž-daug, bendrovė, susidedanti iš dviejų ypatų; tų dviejų ypatų užduotimi yra dirbti vienas kitam — namų palaikymui ir vienas kitam buvimo pagerinimui. Moters darbas tokiame atvejuje yra suvisai skirtingas nuo jos vyro darbo; jos privalumu yra namų užlaikymas, tačiau tas jos darbas turi būti lyginai apvertinamas su jos vy-

ro darbu. Vyras uždirba pinigų namų užlaikymui, o moteris stengiasi aprūpinti, kad bereikalingai tų pinigų neaikvojus. Kas gali pasakyti, kieno užduotis yra svarbesnė?

Šiaip bendrovės dalininkai visuomet pasidalina lygiomis dalimis uždarbiu, nors ne visi vienokią darbą teatlikinėja; kodėl negalima tokių jau taisyklių prisilaikyti šeimynos bendrovėje? Tas vyras yra nesąžiningas, kurs nesidalina uždarbiu su savo motere, kuri jį ir jo namus aprūpina. Ji, kaip šeimyniškos bendrovės narė, privalo gauti lygią dalį to uždarbio, kokis ir jų bendrovę iplaukia. Nėra abejonės, kad jei iš vyro uždarbio atlieka kiek nors pelno, tai jo moteris nemažai prisidėjo prie jo pelno sutaupymo ir, tokiu būdu, jai teisingai priklauso lygi to pelno dalis.

Beabejonės esama moterų, kurios neapvertina piningo, — tokiam atvejuje negalima vyro kaltinti, jei jis nepaleidžia pinigų iš savo rankų. Vienok, abelnai imant, moteris nėra išlaidi ir, paprastai, stengiasi, kiek galėdama, namines išlaidas sumažinti, o kur moteris yra taupi, kas ir priglębsti pinigų sutaupyme, ten jai priklauso ir tinkamas atlyginimas už jos darbą. Žodžiu sakant, kaip vienam, taip ir kitam priklauso uždirbtieji pinigai.



: Kudikiui sergant smauguliu, apsuokaklą su serveta pavilginta karštame vandenyje.

: Negalintieji užmigti, paprastai užsimano miego po išsimaudymui karštame vandenyje.

: Jaučiant nuovargį, ar tai nuo rupes-

čio, ar darbo, atsigaivinimui reikia išgerti puodukas lengvos karštos sriubos; arba išgerti ganėtinai karšto vandens; vanduo yra vienas geriausių gaivintojų.

: Jei kojos buna visad šaltos, — tai į lovą įsidėk guminę „bonką," pripiltą karštu vandeniu; patyrsi tikrą smagumą.



Parašė A. B. STRIMAITIS.

PRILYGINIMAS žmogaus galvos prie bonkelės juodylos nėra vykęs, pasakys kas, skaitydamas šį straipsnį. Bet lai jis pastudijuoja, kas galima gauti iš bonkelės juodylo ir ko galima tikėtis iš žmogaus galvos. Juodylo savininkas rašo kas tik jam pareina į galvą. Sėdamas iki pat dugnui savo supratimą, jis lieja ant popieriaus juodylą, sudaro raišles, žodžius ir sakinius. Kaip mintis diktuoja, taip ranka rašo, išmintingus ar kvailus išsireiškimus... Galvos savininkas gali išimti iš jos iki pat dugnui visą supratimą, ir perduoti jį kitiems, kurie turi tokias galvas, kad moka skaityti ant popieriaus išlietas mintis, moka mąstyti, gali naudotis kitų žmonių išgalvotais dalykais.

Šis straipsnis yra be vertės, jei skaitydamas nepagalvotum apie kitų ir savo galvą. Rašytojai stengiasi užinteresuoti skaitytojus įdomiomis žiniomis, patraukiančiais gražiais paveikslais; bet jei visa tai nesužadina skaitytojo minčių prie mąstymo, nepalieka skaitytojo mintyje nieko tokio, kas pasiliktų ilgesniui laikui, tai rašytojas arba piešėjas neturėjo, matyt, minties, arba atsakančio artistiško gabumo savo galvoje. Mintis, kurias jis juodylu perdavė ant popieriaus, neužžavėjo kitų, o tie kiti neturi ganėtinai supratimo apvertinti to žmogaus mintis, kurs jas rinko, rašė ir jiems perdavė.

Šio straipsnio antgalvyje yra mažutė-

lės vertės piešinėlis. Jis duoda progą pamąstyti, kokios paslaptis randasi jūsų galvoje ir kokių būdų galite jas tukstaniams skaitytojų perduoti. Pamatę, kad kas, pamirkęs plunk-

sną į juodylą, rengiasi ką nors rašyti, klausiate jo: „Ką tamsta manai rašyti?“ Suprantate, kad iš tos bonkelės galima išimti milijonus įvairių žodžių kombinacijų... Iš tos bonkelės juodylo yra parašyta milijonai tomų visokių įvairaus turinio knygų, mokykloms rankvedžių, istorijų, legendų... Kudirka, Vaičaitis, Maironis, Strazdas, Vienožinskis, Jovaras, Vairas ir kiti poetai pynė eilių vainikus, kas turi didžiausią įtaką mūsų jaunimui. Dailininkai — Čiurlionis, Petrauskas, Šimkus, Sasnauskas, Naujalis ir kiti atgaivino mūsų tautos muziką — ir vis tai iš bonkelės juodylo... Suvienytųjų Valstijų Neprigulmybės Deklaracija parašyta juodylu. Iš tokios juodylo bonkelės apgavikas ima parašą, klastuoja dokumentus, — susektas tampa nusistatęs kalėjimui... Tokiu pat juodylu pasirašoma ant mirties išstarmės; milijonai prakilnių ir pragaištingų dalykų užžymėjama...

Jei rašytojas turėtų tik vieną vieną bonkelę juodylo, o žinotų, kad daugiau visame pasaulyje negalima gauti, tai stengtųsi kuodaugiausiai čėdyti, kad galėtų kuodaugiausiai darbo padaryti su tuomi, kurių turi. Rašytojas pirm pavilginimo plunksnos mąsto, ką jis turės parašyti, ką išims iš tos bonkelės, arba, geriau sakant, — ką jis sems iš savo galvos. Niekas negali rašytojui pasakyti, ką jis privalo išlieti ant popieriaus, nes tai nebutų jo paties išgalvoti dalykai, — jis atliktų tik mechaniską darbą. Origi-

nales mintis sutveria paties rašytojo galva. Plunksna rašytojo rankoje reiškia tą patį, ką ir išlavintos smegenys rašytojo galvoje.

o o o

Jau treji metai, kaip ši planeta paversta į liutų duobę, į senovės amžių inkviziciją, bet dar su baisesniais įrankiais žmonėms kankinti. Net oras nuodingais gazais užteršiama, — didi ir maži kaip musės puola nuo rudens šalnos. Didelė dalis gyventojų išlėto marinama badu, netenka sąmonės, pasidaro sau galą... Kas išskaitliuos visas baisenybes, kokios dedasi Europoje? Mes, čion gyvendami, nei sapnuose, nei šešėlio tų nelaimių neatsivaizdiname. O penkiolika šimtų milijonų baltų, juodų, geltonų ir raudonų galvų nesumanome, kaip sustabdyti tą barbarizmą. Nebūtų taip labai įstabu, jei niekuomet niekas nebūtų kalbėjęs apie taiką, brolybę, draugiškumą. Bet vargu rasime žmogų, kurs prisipažintų, kad jis trokšta kitam skriaudą padaryti; nerasmine religijos, kuri savo tikinčiųjų nemokintų meilės artymo. Visur yra

pasmerkiama žmonės blogos valios. Nėra mokyklos pasaulyje, kad vaikai būtų mokinami kaip ir kokių būdu geriausiai kitus galima nužudyti. Žodžiu sakant, nerasmine visame pasaulyje nei vienos galvos, kuri kitus mokytojų būtų blogais, atkakliais. Iš kur-gi žmogui atėjo blogoji mintis kitų neapkęsti? Iš tų penkiolikos šimtų milijonų galvų visame pasaulyje nedaug tokių galvų yra, kurios sugebėjo užvaldyti kitų visų protus, — privertė būti sau prielankiais. Ar neateina jums mintis į galvą, kad ir jūs esate vienas iš tų pavergtųjų galvų. Ką galite pasauliui suteikti, — tai remiasi ant jūsų pečių. Jūs ir kiti penkiolika šimtų milijonų gyventojų, turite tik po vieną galvą. Kas gero yra pasaulyje, — didžiukimės patį; kas bloga — kaltinime patį save: mes esame lygiai kalti, kaip ir visi tie, kurie pasiduoda ietekmei keleto galvų, kurios nėra išstatomos ant pavojaus taip, kaip mūsų galvos.

Ką rašytojas gali ištraukti iš bonkelės juodylo, priklauso nuo rašytojo. O ką mes galime gauti iš savo galvos, priklausoma nuo mūsų pačių.



BISKIS APIE VALGIUS

Rašo ONA.

Obuoliniai Blyneliai. Padaryk tešlą iš 4 šaukštų miltų, biskį cukraus, 3 kiaušiniai, pusė pintės (ketvirtadalis kvartos) pieno, biskį cinamono ir žiupsniuką druskos. Sukapok 6 neperdidelius obuolius, sudėk į tešlą ir išmaišyk dedant į skaudradą ir kepk, kaip paprastai. Verčiant, buk labai atsargi. Reikia kept mažiausia per dešimtį minučių.

Krokėtai iš Bananų. Bananas nulupk ir paskui su sidabrinu peiliu nuskusk ir perpjauk į pusę, paskui — išilgai. Įdėk

į sutarkuotą duoną, paskui į išplaktą kiaušini, vėl į duoną ir po tam sudėk į karštus taukus; iškepus sudėk ant popieriaus, kad taukai nosisunktų.

Spaghetti (Makaronai) su Surriu. Į puodą verdančio vandens, kurin įdėta kiek druskos, sudėk kiek reikia makaronų (itališkų). Virink per penkioliką arba daugiau minučių; nusunkk, sudėk atgal į puodą ir įpilk kiek pieno ir virink, iki pienas bus sugertas; prieš duosiant į stalą, apipilk suleistu sviestu ir apiberk sutarkuotu surriu.

VAIKŲ SKYRIUS

ŠEŠTOJI PLANETA SAULINĖJE SYSTEMOJE

Paruošė K. S. KARPAVIČIUS.



DAR perėjus 400 milijonų mylių tolyn nuo planetos *Jupiterio*, sutiksime kitą milžinišką planetą — *Saturną*. Ši planeta užvadinta mytiškojo Graikų dievo, pirmutinio pasaulio valdytojo Saturno vardu. Kaip pasakose minima, Saturnas buvęs tėvu Jupiterio; tėvas savo vaikus, sakoma, prarydavęs tuoj po jų užgimimui; bet kuomet Jupiteris (Zeus) gimęs ir tėvas reikalavęs motinos paduoti jam praryti, motina Rhea įvyniojęs į kudikio drabužėlius akmenį — taip Jupiteris išlikęs gyvas ir jis po savo tėvo užmėgęs vyriausiojo dievo valdžią.

Planeta Saturnas eina apie saulę tolyme nuo jos už 885.500.000 mylių. Žinome jau nuo pirmiaus, kad šviesa eina 860.000 mylių į sekundą, jeigu umai pradingtų nuo dangaus saulė, jos šviesą matytume ant žemės dar per 8 minutes ir 20 sekundų; bet ant Saturno saulės šviesa būtų dar matoma per ištisą valandą ir 15 minučių, — tiek ima laiko saulės šviesai pasiekti šiąją tolimą planetą.

Savo kelionę apie saulę Saturnas atlieka sykį į 29 ir pusę metų. Jis yra didesnis už mūsų planetą, nes jo diametras yra 76.000 mylių, o žemės diametras yra apie 8.000 mylių. Iš Saturno masės galima būtų sudaryti 750 planetų žemės didumo.

Saturno kamuolys yra labai išsiplėtęs į šonus, taip kad nuo šiaurinio iki pietų polių diametras yra mažesnis ant 8.700 mylių, negu mieruojant per ekvatorių. Taip daigtai ant Saturno labai skiriasi svarumu, nes žinoma, kad ir ant žemės daigtai yra sunkesni ant polių, negu palei ekvatorių.

Saturno Žiedai. — Teleskopams Saturnas atvaizdina labai malonų vaizdą. Tankiai atsitinka, kad žmonės, mažai tesuprasdami apie astronomiją, gavę progą pažvelgti teleskopu į tąją mažutę akia matomą žvaigždę, nenori tikėti, jog tai galėtų būti toks ypatingas vaizdas tąją spingsinčia planeta. Saturnas yra apsuptas nepaprastai puikiais žiedais, lyg but nukaltais auksakalvių ir užmautais ant milžiniškos dausų platumoje planetos. Žiedai yra keli, ir visi lygiai už vienas kito apgaubia minimąją planetą.

Saturno žiedų išveizda mainosi, nesa pati planeta, kaip ir mūsų žemė, turi savo sukimąsi, ir taip laiks nuo laiko su Saturnu visi žiedai buna matomi tai vienokioj, tai kitokioj pozicijoj.

Sulig spektriškų ištyrimų prirodoma, kad Saturno žiedai susideda iš mažų erdvių dulkių, panašių į meteorus, ir jos nustatytu savo keliu nepaliaujamai vienos paskui kitas sykiu su planeta sukasi.

Mažiausis išimaišymas į jų kelią kito kokio dangiško kuno visą tą puikumą išardytų ir visas tas dulkes išvaikytų po

erdves. Saturnas tada liktų grynas ir paprastas, kaip ir kitos planetos.

Žiedų arba lankų diametras nuo vieno krašto brianos iki kito yra 173.000 mylių, arba apie 21 ir pusė sykio didesnis už mūsų žemės diametrą. Žiedų storis yra vos apie 55 mylios; plotis gi jo manoma esąs apie 40.400 mylių.

Saturnas turi 9 mėnulių-palydovus, kurie, šalip tų žiedų, irgi apie jį prisi-laiko. Reikia manyti, kokį gražų regi-nį turi tasai tolimes mūsų žemės draugas — planeta Saturnas — ten amžinai švie-su ir šviesu; platus lankas-žiedas dalina pusiau dausių skliautą, o mėnuliai nuola-tos apie jį leidžiasi ir teka!

Sulig eilės nuo Saturno, tie mėnuliai vadinama: *Mimas*, *Euceladus*, *Tethys*, *Dione*, *Rhea*, *Titan*, *Hyperion*, *Japetur* ir *Phoebe*. Buvo taipgi paskelbta apie 10-tą mėnulį, *Themis*, tačiau tas nebu-

vo patvirtinta. Toliausias Saturno mė-nulis, *Phoebe*, 8.000.000 m. atstu ir jam ima 546 dienas apeiti savo kelią apie Sa-turną.

Saturnas rodosi turįs debesų apie save panašiai kaip Jupiteris, ir Saturno pa-viršis yra dar toli nuo atausimo. Suki-masis jo yra smarkus, nes diena apskai-toma tik iš 10 valandų ir 15 minučių. Dar ilgiaus ims Saturnui pasiekti gali-mo gyvybei atsirasti laipsnio, negu Ju-piteriui. Saulė vos 90-tą dalį savo spin-dulių tenusiunčia ant Saturno, skaitant pagal to, kiek šilumos ir šviesos mes gauname čia ant žemės. Net skaisčiausi Saturno diena sulyginus su mūsų diena išrodo prieblanda.

Šį mėnesį Saturnas teka apie 12 val. nakties ir nuolatos užtekėjimas atsibu-na ankstyvesnis. Dabar jis keliauja per *Cancer žvaigždyną*.



KELEIVIAI IR ŠUNES

Per kaimą sutemus keleiviu du ėjo
Ir meiliai tarp savęs patyloms kalbėjo—

Tik štai iš po vartų sulojo šunytis
Pamatęs keleivius ir ėmė juos vytis —

Ir antras ir trečias prie to prisidėjo
Ir lodami garsiai keleivius lydėjo.

Jau akmeniu mesti keleivis viens taikė,
Bet antras jo sėbras jam ranką sulaikė:

Et, broli, paliauki—neskubink tikėti,
Kad akmeniu šunis priversi tylėti.

Keliaukiva mudu—nusibos jiems loti —
Matys, jog nebijov' ir turės nustoti!

Teisybę pasakė: vos varsnas nuėjo,
Jau šunes mažumą nutilti pradėjo;

Kad draugu da varstą kokį nukeliavo
Jau šunes gulėjo budelėse savo.

• • •

Žmogeli! jei sąžinė tavo yr' gryna —
Nepaisyk, kad garbę tau plėšo kaimynai.

Teisingu keliu eik—žinoki, jog paikas
Nors loja—nustoja, kaip pereina laikas.

"EUREKA!"

SENOVĖJE gyveno Syrakuzoje karalius vardu Hireo. Šalis, kurią jis valdė, buvo nedidelė, ir delei to jis būtinai norėjo turėti ant savo galvos didžiausią pasaulyje karališką vainiką. Pasišaukė pas save auksakalį, mokėjusį dirbti visokius darbus, ir davė jam dešimtį svarų aukso.

— Imk tą auksą, — tarė jam, — ir padaryk man iš jo tokį vainiką, kurio kiekvienas karalius man pavydėtų. Tik žiurėk, kad panaudotum tam vainikui visą auksą, kurį aš tau duodu, ir neprimaišyk jokių kitų dalykų!

— Bus taip, kaip tu nori, viešpatie, — atsakė auksakalis: — Štai, priimu nuo tavęs dešimtį svarų tyro aukso; už devyniudešimtų dienų atnešiu tau vainiką, kurs lygiai tiek pat svers.

Už devyniudešimtų dienų auksakalis atnešė pas karalių vainiką. Tai buvo ištikrųjų dailus darbas ir, tur buti, visame pasaulyje nebuvo kito tokio. Karalius užsidėjo jį ant savo galvos; rodos, ne kaip jis tesijautė, bet nieko nesakė, — jis buvo tikras, kad joks kitas karalius neturi tokio gražaus ir brangaus vainiko. Apžiūrėjęs jį aplink, pasvėrė ant savo svarstyklų: vainikas svėrė lygiai dešimtį svarų.

— Tikrai, tu užsitarnauji didelio pagyrimo, — tarė karalius į auksakalį. — Darbą atlikai labai dailiai ir nepraradai iš mano aukso anei trupinėlio.

Prie karaliaus rumų buvo labai protingas vyras vardu *Archimedes*. Pašauktas apžiūrėti karaliaus vainiką, Archimedes pavartė jį pavartęs ir apžiūrėjo.

— Na, ką-gi tu manai apie mano vainiką? — paklausė Hiero.

— Darbas yra ištikrųjų dailus, — atsakė Archimedes, — bet... bet auksas...

— Čia yra visas auksas, — sušuko karalius. — Pats pasvėriau ant savo svarstyklų!

— Teisybė, — tarė Archimedes, — bet man atrodo, kad vainikas yra kiek kitokios spalvos, negu buvo auksas. Jis visai nėra raudonas, bet šviesiai geltonas, kaip ir pats matai, karaliau.

— Auksas tankiausiai ir buna geltonas, — pastebėjo Hiero. — Bet dabar ir aš atsimenu, kad auksas, kurį daviau auksakaliui, buvo kitokios spalvos.

— Na, o kas būtų, jei auksakalis pasiliko sau kokį svarą ar du svaru aukso ir pridėjo tiek vario ar sidabro? — paklausė Archimedes.

— O, jis negalėjo to padaryti, — atkirto Hiero. — Aukso spalva atsimainė tiktai delto, kad jis buvo darbe.

Bet juo daugiau jis apie tai mąstė, juo mažiau besidžiaugė savo vainiku. Pagaliaus ir sako Archimedui:

— Ar nėra kokio-nors budo susekimui, ar auksakalis prigavo mane, ar ne?

— Nežinau jokio budo! — atsakė Archimedes.

— Bet Archimedes buvo toks žmogus, kurs nesakydavo, kad yra pasaulyje kas nors, ko negalima sužinoti, ar atsiekti. Su dideliu rupestingumu jis svarstydamo sunkius uždavinius; jei koks klausimas pasirodydavo sunkus išrišimui, tai jis tol jį svarstydamo, kol surasdavo kokį-nors patenkinantį atsakymą į jį. Ir taip, diena iš dienos, jis mąstė apie auksą ir bandė surasti budą, kuriuo būtų galima susekti teisybę sulig vainiko, nesugadinus jo. Vieną rytmetį jis mąstė apie tą klausimą, eidamas į savo maudynę. Didelė vonia buvo pilna vandens iki pat pašalių; jam įlipus vonion, dalis vandens išsiliejo per kraštus ant akmeninės aslos.

Taip atsitiko šimtus kartų pirma, bet dabar Archimedes pirmu kartu atkreipė į tai savo atdžiū ir ėmė mąstyti:

— Kiek vandens aš išpilu, įlipdamas į maudyne? Kiekvienam yra aišku, kad vandens išsilieja tiek pat, kiek užima vietos mano kūnas. Per pusę mažesnis už mane žmogus per pusę mažiau ir vandens teislietų. Dabar daleiskime, kad vietoj manęs į vonią būtų įdėtas Hiero vainikas, — jis išlietų tiek vandens, kiek pats užimtų vietos. Ah, palaukime! Auksas yra daug sunkesnis už sidabrą. Dešimtis svarų tyro aukso sudaro mažesnę šmotą, ne kaip sudarytų septyni svarai tyro aukso, sumaišyti su trimis svarais sidabro. Jei Hiero vainikas padarytas yra iš tyro aukso, tai jis išlies tiek pat vandens, kiek ir by šmotas aukso, sverias dešimtį svarų. Bet jei jame yra da-

lis aukso ir sidabro, tai jis išlies daugiau vandens. Pagaliaus, susekiau! Eureka! Eureka!

— Užmiršęs apie viską, Archimedes išsoko iš maudyinės. Net neapsirengęs, nuogas nubėgo į karaliaus rūmus, visu keliu šaukdamas!

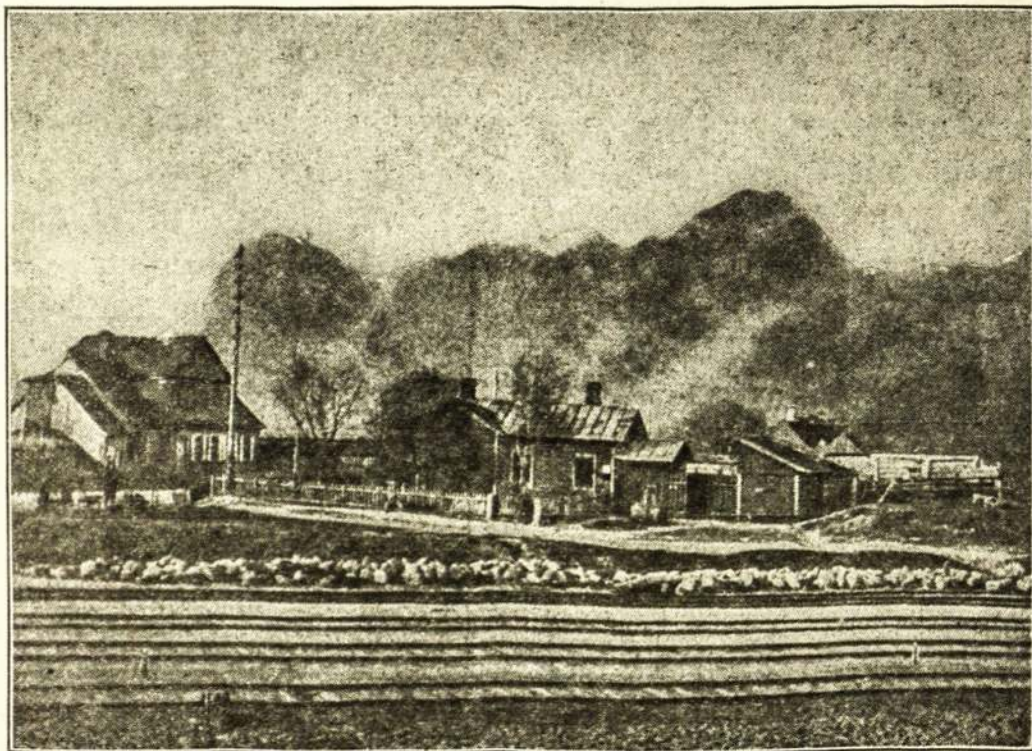
— Eureka! Eureka! Eureka! — Mūsų kalboje tas reiškia: — Suradau! Suradau! Suradau!

Vainikas išbandyta. Pasirodo, kad jis išliejo daug daugiau vandens, negu šmotas tyro aukso, sverias dešimtį svarų. Auksakalio suktybė bematant išėjo į viršų. Bet ar jis buvo nubaustas, ar ne — nežinome ir tai nėra svarbu.

Paprastas išradimas, išrastas Archimedo maudyinėje, pasauliui buvo daug brangesnis už Hiero vainiką. Ar galėtum pasakyti delko?



MUSŲ KRAŠTAS



ŠIAULIŲ APIELINKĖ,—MATYT DEGANTIS MIESTAS. REGINYS IŠ GELŽKELIO STOTIES

PALANGA

(IŠ MARČIAUS RUTINO "ŽINYNELIO")

PAČIUOSE Lietuvos vakaruose, ten kur tankios girios ir balti smiltynai prieina prie pat mėlynos jūros, yra Palangos miestelis, tas vienintėlis Lietuvos langas į plačiąją jūrą ir į visus pasaulio kraštus. Nedovanai žemaičiai sako: „Palanga svieto pabanga.“

Palanga jau gilioje senovėje yra buvusi brangi lietuviams vieta. Ten, sako raštai, senovėje buvusi garsi lietuvių šventavietė, kurioje rusėjusi šventa, amžinai neužgastanti ugnis, pačių gražiųjų ir skaisčiųjų, dievams atsidavusių, leituvačių saugojama ir jų rankų kurstoma. Kokių dievų garbei ta šventavietė yra buvusi, tikrai nėra žinoma — daugelis sako, kad ten buvusi kaž-kokios deivės Praurimės bažnyčia ir buvusi ar tik ne tame pačiame kalne, kurs dabar Birutos kalnu yra vadinamas.

Sako, senovėje apie Palangą gyvenęs turtingas ir žymus žemaičių bajoras Vidmantas. Jam buvusi dideliai graži duktė Biruta, kurią jis dar jaunintėlaite mergelę pažadėjęs dievams šventosios ugnies kurstyti. Vieną kartą kuningaikštis Keistutis, bemedžiodamas apie Palangą, išgirdęs apie Birutos gražumą ir užjojęs prie Vidmanto jos pamatyti. Ji jam taip patikusi, kad jis tuojau panorėjęs turėti ją už pačią. Birutos tėvas nesutikęs, bet Keistutis išsivežęs ją slapta į Trakus — į savo buveinę. Taip Biruta tapusi vieno garsingiausiųjų Lietuvos kuningaikščių moterimi, o kito, Vytauto, motina. Keistutis ir Biruta ligi-pat savo amžiaus galo gražiai sugyveno ir išbuvo stabmeldžiai — Lietuvos dievų ir senosios tikybos garbintojai. Keistučiui žuvus, Vytautas, sako, buvęs pastatydinęs Birutai jos giminėje, Palangoje, rumus,

kuriuose ji ir nukaršusi. Ji buvusi senovės lietuvių apeigomis sudeginta ir toje vietoje supiltas didelis kalnas. Nuo to tatau jis ir buvęs pramintas „Birutos kalnas.“

Palanga, užėmus Klaipėdą vokiečiams, paliko vienintėlis Lietuvos uostas. Palangos uostas jau 1466 metais yra minimas senovės raštuose. Čia atplaukdavo nedideli laivai, daugiausiai holandų ir vokiečių ir veždavo į svečias šalis žemaičių javus, linus, kanapes ir kitokias prekes. Tačiau, užėjus švedų karei, visa žuvo. Švedų karalius Karolius XII, Rygos prekėjų prašomas, 1701 m. Palangos uostą liepė užversti akmenimis ir išgriauti. Prekėjai vieni išsidangino į Liepoją, kiti į Ventpilį. Palangos prekyba nuo to laiko žuvo visai.

Yra vienas daigtas, kuriuo Palanga visuomet, o ypač senovėje, buvo garsi, — tai gintaras, kurio karoliais taip mėgdavo puošti lietuvaitės. Palangos jura rudens ir pavasario audromis drauge su jūros želmenimis apsčiai išmezdavo gintaro ir tebeišmeta šiandien. Senovėje gintaras buvo tiek branginamas, kad jį traukdavo į Romą imperatorių ir didžiųjų papuošalams. Dabar Palangoje yra kelios dirbtuvės, kuriose iš gintaro yra dirbamos sagutės, karoliai ir šiaip įvairūs smulkūs gražūs daigteliai. Gintaras yra audrų išmetamas daugiausia iš jūros apie Palangą, dar Prūsų pusėje ir truputis apie Liepoją. Kitur jo veik nėra.

Palangoje buvo įsteigta vyrų progimnazija, kurioje daug Lietuvos inteligentų ėjo mokslus. Šiandien ji paversta gimnazija.

Be to viso, Palanga jau senai yra garsinga jūros maudyklomis. Kas vasara

ten privažiuoja daugybė svečių iš pačios Lietuvos, iš Rusijos, daugiausiai tai iš Lenkijos pasilsėti, pasimaudyti suriame, gėlame jūros vandenyje, nusiraminti po sunkių meto darbų ir taip linksmai pabuti-pavasaroti. Vasarininkams yra įtaisyta Palangoje daug patogumų: yra jūros maudyklų pačioje juroje, yra šiltų jūros vandens pirčių, yra gražių va-

sarnamių, du viešuoju sodnu. Aplinkiniai žmonės nuo atvažiuojančių svečių gerai uždirba.

Palanga — viena visų gražiausiųjų Lietuvos vietų. Apie ją lietuviams reikėtų sakyti taip, kaip italai sako apie savo Neapolio miestą: „pirma pamatyk Palangą, o paskui numirk!“



ARKLYS, KARVĖ, AVIS IR ŠUO

TVARTE bestovėdami arklys, karvė ir avis kartą susiginėjo tarpu saves, kas yra jų visų naudingiausias gyvulys žmogui.

Karvė tarė:

— Aš jam duodu saldaus pieno, iš kurio jis pasigamina sviesto, varškės, grietinės ir surio — visų sveikiausių valgių!

Arklys tarė:

— Aš jį patį visur važioju ir dirbu drauge su juo laukų darbus — jis sveikdinges be manes.

Avis tarė:

— Aš jam savo vilną atiduodu, o pati plika vaikščioju!

Šitai prie jų priėjo ir šuo. Visi su panieka pažiūrėjo į šitą, jų nuomone, ne-

naudingą sutvėrimą. Bet atėjo šeimynininkas, pasišaukė šunį ir ėmė meiliai glostyti. Tą išvydę, visi gyvuliai pradėjo murmėti, kam jis tip daro ir arklys, įsidrąsinęs, užklausė jo:

— Delko, pone, tu jį tik vieną glostai? — ar tai mes blogesni, kaip šitas veltėda-nenauda?

Šeimynininkas atsakė:

— O, jis yra man didžiai naudingas gyvulys: jis yra jūsų visų ir viso mano lobio sargas ir jis užsipelnė mano malonės!

Tai taręs šeimynininkas visus apglostė ir padavė pašaro ir, išeidamas iš tvarto, tarė:

— Visi jūs esate lygiai geri ir visų jūsų aš esu reikalingas!



TRIS AUKSO ŽUVYTĖS

I.

VIENAS žmogus turėjo isileidęs savo kudroje tris aukso žuvytes. Jis jas labai mylėjo ir kasdien liuosu laiku, nueidavo pas kudrą, atsisėsdavo ant kranto, trupindavo žuvytėms duonos minkštimo, gerėdavo jomis ir sakydavo:

— Žuvaitės, žuvaitės! jei jūs norite, kad visuomet taip laimingai, kaip dabar, gyventumėte, tai nedarykite dviejų daiktų: neištrukite pro kudros užtvanką ir neplaukykite vandens paviršiumi, kuomet nėra manęs pas kudrą!

Bet žuvaitės nesuprato, ką jis sakė. Kad geriau davus suprasti, ko jis nori, šis žmogus nusaugodavo, kuomet žuvaitės arti užtvankos priplaukdavo ir imdavo su lazda puškinti vandenį. Tą pat darydavo, kuomet žuvytės pasirodydavo kudros paviršiuje.

— Nujau, manė žmogus: žuvytės suprato, ko aš noriu!

II.

Gi žuvytės tuo tarpu susiplaukė draugėn, kraipė savo pelekaičius, galvutes ir uodegaitis ir negalėjo suprasti, kodėl joms negalima artintis prie užtvankos ir plaukioti vandens paviršiumi.

— Nei ką čia kenktų, nei nieko, kad mes paplaukytume vandens paviršiumi ar išplauktume iš kudros toliau po aplinkinius vandens pasižvalgyti! — tarės

viena žuvyčių.

— Žinoma, kad nekenktų! — pritarė antroji: — mūsų šeimyninkas piktas senis — jis pavydi mums jaunoms linksmybės ir laimės. Nagi — aš tyčiomis išplauksiu pro užtvanką upeliu pasižiūrėti ir matysiu — ar gi stosis man kas blogo?

— Aš gi paplaukiosiu po kudros paviršių — prisidėjo antroji.

— O aš pasiliksiu čia tvenkinyje — tarė trečioji: mūsų šeimyninkas labai geras žmogus, jis papeni mus skaniais trupinėliais ir negali būti, kad jis pavydėtų mums linksmybės ir laimės; kad jis uždraudžia tai daryti, tai tik, turbūt, nebereikalo!

III.

Pirmoji dvi žuvyti nei klausyti neklausė trečiosios. Dar lyg pasityčiodamos iš jos, viena tuojau išpuolė pro užtvanką, o antroji iškilo vandens paviršium. Kas gi stojos? Toji žuvytė, kuri ištruko pro užtvanką į upelį — pateko į nasrus lydžiui, kuris gyveno upelyj, o toji antroji, kur plaukiojo paviršiumi, tapo naruno grobiu, kuris iš padebesės, užželgęs ją, kaip smaigas krito vandenin ir pačiupo ją. Tiktai viena trečioji, paklausiusi senio žuvytė gyva bepaliko. Senis širdingai džiaugėsi iš šiosios, gerai ją penėjo ir ji ilgus, ilgus metus išgyveno kudroje.



ŽEMAIČIŲ KALNAI.

KALNAI prasideda Kalvarijos, baigias Girdiškės parapijose. Jie užima daug vietas. Augščiausios jų viršunės vadinamos: Gilvyčių kalnas — Kurtuvėnų parapijoje, Žasino kalnas — Janapolio, Šatrijos — Luokės, Moteraitis — Pavandėnio, Girgždutos — Varnių, Medveigalis — Kaltinėnų ir Augštogiris — Laukuvos parapijoje.

Dar kalnai: Šatrijos, Girgždutos ir Medveigalio, senovėje vadinos šventais kalnais, nes ant jų degino mūsų senoliai-stabmeldžiai savo dievaičiams aukas. Yra ir daugiau tokių senovės bažnyčių Lietuvoje, pilimis vadinamų, nes jas tikrai mūsų proseniai supylė.

Kalnai, pirmiau išskaityti, kaip juosta perjuosia Žemaičių žemę. Nuo tų kalnų srijos lig jurai, tas kraštas senovėje vadinosi Maža Getija, kuri statė narsiausius kareivius didiems Lietuvos kuningaikščiams Keistučiui ir Vytautui.

• • •

KUOSA IR BALANDIS

IŠGURDĖS vaikas kartą apdrėbė purvais balandį ir jo baltos, kaip sniegas, plunksnos paliko murzinos ir juodos.

— A, tai gerai! ir tu bent kartą pastosi tokis pat juodas, kaip ir mes! — tarė balandžiui sena kuosa, kuri nekenė visų, kas tik buvo už ją gražesnis ir švaresnis.

— Ar tai tu manai, kad aš ir visuomet paliksiu tokis, kaip jus? Niekados! — atšovė balandis.

Ir ištikro nepaliko. Jis prausėsi upe lyje, kutinėjosi — ir vėl paliko tokis pat baltas ir grynas, kaip ir pirmiau buvo, o kuosa kokia buvo juoda ir paišina — tokia ir paliko ir nors keletą metų ji maudytusi ir praustusi, vistiek balta nepasidarytų.

VOKIEČIAI PAS VARNIUS

(Iš „Pasak. Ant. Tret.“)

METUOSE 1314 kryžiuočių viršininkas Glock išsiuntė burį savo kareivių į Žemaičius, į Varnių pavietą. Ties šios dienos Taurage persikėlė kareiviai per upę Jurą ir pagal krumus traukė į Šilėlę. Žemaičių neužkabinti, atėjo pas ežerą Lukštą.

Nakčiai užėjus, vokiečiai apsistojo, pasistatė sau šatrus ir sugulė. Žemaičių nematydami, sargybas pastatė pakelėje, bet nuo krumų nepastatė. Miegojo be pavojaus, it savo krašte. Bet drąsus Žemaičiai nemiegojo. Naktį susirinko jų du šimtu: paėmė kirvius, bortus, dalgius ir išėjo vidurnakty priešų smaugti.

Naktį buvo mėnesiena. Vieni žemaičiai iš krumų tēmijo, kurie šatrai yra gražiausi — puolė į tuos, kirto ir pjovė pačius viršininkus. Kiti, matydami šeriamus arklius, skubino prie tų; vadžias nupjovė, sėdo ir jojo šalin. Tuli grobstė brangius daigtus, šatrose padėtus. Ketvirtį susėdė į valtis, leidosi lig tėvojo ežero galo. Išsėdė išgriovė tiltus ir perkasė keliose vietose skersai kelią, iš kurio priešai negalėjo išsisukti, nes visur buvo balos.

Pakilo klegėsis vokiečių stovykloj: viršininkai pašokę jieškojo savo galvų, bet tų rasti negalėjo. Kiti griebė ginklus, stojo į rindas, norėjo muštis, tačiau niekur nematė žemaičių, kurie, pagavę ką galėdami, sulindo į mišką. Beregint sargyba nuo paežerės pranešė vokiečiams žemaičius jau užimant užpakalį. Persigandę atėjusiai tarėsi jau esant apsuptais, todėl, pametę savo numirėlius, skubiai grįžo į Prusus.

MOTERS, ŠVIESKITĖS!

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Kningyne

GAUNAMOS KNINGOS — SKAITYKITE JAS

AMERIKA, 288 pusl.,	75c.
AUDRA RUSIJOJE, 56 pusl.,	20c.
ANDERSONO PASAKOS, 82 pusl.,	20c.
DAKTARAS IŠ PRIEVARTOS (Komedija)	20c.
KAIP GYVANA: Latviai, Suomia, Anglai,	20c.
KAIP BULGARAI INGIJO LAISVĖ (I),	20c.
KAIP BULGARAI INGLJO LAISVĖ (II)	20c.
KAS IŠ KUR PAREINA, 64 pusl.,	20c.
KELIONĖ Į ŠIDLAVĄ, 48 pusl.,	15c.
KONRADAS VALENRODAS (Poema), 24 p.	15c.
KRAŽIŲ SKERDYNĖ, 77 pusl.	15c.
KUN. A. BURBA, 29 pusl.	20c.
LIETUVIŠKA CHRESTOMATIJA, 180 psl.	40c.
LIETUVIŲ TAUTOS KLAUSIMAS	
EUROPINĖS KARĖS METU, 102 pusl.	35c.
NAUJAS BUDAS Išmokyti Rašyti, 24 pusl. ..	10c.
NUO DEGTINĖS (Komedija), 19 pusl.	10c.
PADĖJIMAS LIETUVIŲ TAUTOS RUSŲ	
VIEŠPATIJOJE (Rusų kalba), 128 pusl.	1.00
PASNINKAI LIETUVOJE, 16 pusl.,	5c.
PERSPĖJIMAS Apie Šventą Tikėjimą, 63 p.	10c.
PRAŽUVO (Vaizdelis iš gyvenimo), 16 pusl.	10c.
ŠVINTANT (Apysaka iš Bulgarijos atgijimo),	25c.
TRACHOMA, Prie Šviesos, 100 pusl.	20c.
"TĖVYNĖS" Kompletai 1909-1910-1911. po	1.00

AIŠOPO PASAKOS

AIŠOPO PASAKOS — tai vienintelis tos rūšies veikalas lietuvių kalboje ir naudinga kiekvienam turėti. Kninga 360 puslapių, su 110 gražių paveikslų, 301 pasakų ir paaiškinimų. Tinkanti pamokiniui seniems jauniems, o ypatingai mažiems. Motinos, nupirkdamos šią kningą savo vaikeliams, niekad nesigailės, nes vaikai mėgsta tokius skaitymus, ypač kad kiekvienai pasakai yra pritaikintas ir paveikslėlis.

AIŠOPO PASAKOS yra svarbios ne tik savo gražumu, bet ir labai rimta prasme: kiekviename atsitikime, kiekvienam žmogui, kiekvienai ydai rasi prilyginimus ir galiausiai pamokinius. Tai neišsemiamas šaltinis; iš jų galima panaudoti sakinius viešuose susirinkimuose ir draugiškuose pasikalbėjimuose.

KAINA SU PRISIUNTIMU Į NAMUS — \$1.25

IŠSKYRUS

AIŠOPO PASAKAS ir 'APŠVIETĄ' VISAS KITAS KNINGAS SLA. NARIAI GAUNA UŽ PUSĖ PAŽYMĖTOS KAINOS

Raikalaudami kningų, parašykite aiškiai kningos vardą.

Pingus geriausiai siųsti per pašto Money

Orderį, paprastame laiške, užadresuojant:

A. B. STRIMAITIS

307 WEST 30th STREET
NEW YORK CITY

PASKAITOS

Žmonių Apšvietai Galima Rengti Žiemos Metu, es tai yra Kuopų Užduoti

NE VISOS KUOPOS TUREJO APDRAUDOS IR SVEIKATOS SAVAITĖ, UŽTAI DABAR GALI PASINAUDOT

KUOPŲ NAUDAI SLA. IŠLEIDO 5-as PASKAITAS. JAS GALIMA SKAITYTI DIDELĖSE SUEIGOSE IR KUOPŲ SUSIRINKIMUOSE. S. L. A. NARIAI TAIPGI GALI ĮSIGYTI JAS ::

Kreipkitės į "Tėvynės", Adminstraciją

LIETUVOJE EUROPOS KARĖS METU

Kninga nušviečia tikrą karės padėjimą, kaip lietuviai pabėgo į plačią Rusiją, palikdami savo ukius, kuomet vokiečiai užėjo. Kninga 92 puslapių, su 12 didelių puikių paveikslų, paimitų iš pačių atsitikimų su pabėgėliais. Kainuoja tik 50c. su prisiuntimu.

A. B. STRIMAITIS
307 W. 30th Street, New York City

LIGONIO ŠEIMYNOS PADĖJIMAS, JEI JISAI NEPRIGULI PRIE SUSIVIENIJIMO L. A.



SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE

ISTEIGTAS 1886 METAIS

Kapitalas 1 Sausio, 1917, \$145.000
Pomirtinių išmokėjo \$92.715
Ligoje pašalpų \$52.813

Moka pomirtinių \$150, \$300, \$600
ir \$1.000. Moka ligoje pašalpos—
\$6.00 \$9.00 ir \$12.00 į savaitę.

ŠELPIA Našles, Našlaičius, Moksleivius, Politiškus Kankinius, Imigrantus ir remia visus prakilnius lietuvių tautiškų ir kulturiškų reikalus.

ŽMONIŲ apšvietai leidžia savaitraštį „TĖVYNĖ“ su iliustruotu mėnesiniu priedu Moterims ir Vaikams, ir nariai tą gauna dovanai. Leidžia kningas, kurias nariams duodama už pusę kainos.

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ AMERIKOJE yra seniausia, didžiausi ir tvirčiausia apdraudos, pašalpos ir kultūros organizacija. Kuopos yra visuose miestuose. Norėdamas prisirašyti, kreipkis prie vietinės kuopos, arba norėdamas platesnių informacijų, rašyk pas Centro Sekretorių, šiuo adresu:

A. B. STRIMAITIS

307 WEST 30TH STREET, NEW YORK CITY